

Teenageres brug af mobiltelefon i trafikken – normer og handlinger i praksis

Forfatter og titel: Anette Jerup Jørgensen, cand.scient.soc, Ph.D, Postdoc

Ansættelsessted: AAU CPH, Byggeri og anlæg, Trafiksikkerhedsforskningsgruppen

Aktualisering

Formålet med dette indlæg er at bidrage med ny viden om teenageres mobilnormer og handlinger. Viden, der kan anvendes i forebyggende trafiksikkerhedsindsatser lokalt såvel som nationalt.

Mobiltelefoner er blevet en integreret del af hverdagslivet i det senmoderne samfund som allestedsnærværende mulighed for kommunikation. Det gælder også i trafikken, når det senmoderne mobile menneske agerer som fodgænger, bilist, buspassager eller cyklist. I de senere år har der været megen debat om brugen af mobiltelefoner i trafikken – ikke mindst om cyklisters adfærd. I medierne bliver cyklister beskrevet som fraværende mentalt, som uopmærksomme, hvilket er en adfærd, der forbindes med øget risiko for ulykker (se fx Mortensen, Petring og Hviid 2018, Andersen 2017 samt Jørgensen og Prasz 2012). Også politisk er der blevet større fokus på cyklisters adfærd generelt og specifikt på brugen af mobiltelefoner under færdsel.

Objektivt set, er det det da også forbundet med risiko at fjerne sin opmærksomhed fra trafikken. I næsten 2 ud af 3 dødsulykker i 2017, har uopmærksomhed eller utilstrækkelig orientering haft betydning for, at ulykken skete (Vejdirektoratet 2018). Mobiltelefonen kan være en kilde til uopmærksomhed i trafikken, men forskning viser, at risikoen varierer alt efter, hvordan mobiltelefonen anvendes i trafikken i forhold til eksempelvis hvor højt man hører musik, i hvilke typer høretelefoner og med trafikmængden (Terzano 2013, Jungnickel og Aldred 2014).

Unge cyklister anvender mobiltelefon i trafikken mere end ældre cyklister. Rådet for Sikker Trafiks seneste cyklistundersøgelse (Rådet for Sikker Trafik 2017) viser, at blandt de 18-34-årige hører 18 pct. musik hver gang, de cykler, hvilket kun gør sig gældende for 3pct. af de 35-55-årige. Ligeledes er det 6 pct. af de 18-34-årige, der læser sms'er, mail, Facebook hver gang eller ofte, når de cykler, mens det kun er 1 pct. i aldersgruppen 35-55-årige. De yngste i denne aldersgruppe er blevet betegnet som 'digitalt indfødte' (Schultz Hansen 2015), hvilket er betegnelsen unge født efter murens fald - den første generation, der ikke kan huske tiden før internet, mobiltelefoner og sociale medier.

Titlen som digitalt indfødte deler de unge voksne med de ældste skolebørn (de 16-17-årige), som vi ved, er den aldersgruppe blandt skolebørn, der har flest personskader i trafikken (Rådet for Sikker Trafik 2019). Til gengæld ved vi ikke særligt meget om de ældste skolebørns brug af mobiltelefon i trafikken og hvordan de forholder sig til risici for færdselsulykker. Det vil dette indlæg råde bod på ved at sætte fokus på de ældste skolebørn (i alderen 16-17 år) og deres mobilnormer og (risikobetonede) handlinger i praksis.

Udgangspunktet er de unges eget perspektiv på brugen af mobiltelefon i trafikken. Fokus er på teenageres fortolkninger af sociale forpligtelser til at være tilstede i den digitale verden versus det at være tilstede i interaktionen med fremmede i trafikken (den fysiske verden) og de situationelle fortolkninger af risici ved brug af mobiltelefon i trafikken, som de bringer i spil i

forhold til det at samtale håndholdt/håndfri, skrive/læse sms-beskeder, tjekke sociale medier og høre musik.

Metodologi og metode

Afsættet er pragmatisk hermeneutisk. Teenageres brug af mobiltelefon ses i den forstand som en i udgangspunktet meningsfuld handling, der kun kan forstås i den meningsfulde kontekst, de udfolder sig i. Det er selve sammenhængen, der giver fænomener bestemt mening og fremskaffer, de nøgler, man må have, for at kunne forstå dem (Gilje og Grimen 1993). Teenageres mobilbrug i trafikken og den mening, der er forbundet dermed undersøges således bedst i deres naturlige kontekst, som er med til at give handlingerne mening. Handlingen i sig selv (brugen af mobiltelefon i trafikken) bliver således kun til i kraft af den situation, hvori den udfolder sig, og situationen selv, er med til at give handlingen mening. Dermed trækkes tråden til en pragmatisk handlingsforståelse (Joas 1996).

For at opnå dels et overblik over omfang af problemet og en mere nuanceret og dybdegående forståelse af den rolle mobiltelefonen spiller for teenagere i trafikken anvendes multiple forskningsstrategier (Brannen 1992:11). Forskellige typer af data kombineres, så de supplerer hinanden og tilsammen giver et bedre og mere nuanceret indblik i teenagerens handlinger og normer ift. anvendelse af mobiltelefon i trafikken.

Indledningsvis laves et kvalitativt casestudie i en 1.G klasse på et gymnasium i Københavns Kommune baseret på kameraobservationer af 5-6 elevers mobiladfærd i trafikken, kvalitative interviews med 9-10 elever samt 4 gange faciliteret klasserumsdialog i samfundsfag med fokus på cyklisters normer og adfærd i trafikken. De kvalitative interviews foretages før og efter faciliteret klasserumsdialog for at se, om elevernes fortolkninger og handlingsstrategier ændrer sig. Efter kvalitative fortolkninger og handlingsstrategier er identificeret laves en landsdækkende survey for at se, hvor udbredt forskellige handlingsstrategier og fortolkninger er blandt danske teenagere og hvordan de forskellige handlingsstrategier er socialt differentieret ift. parametre som bl.a. køn, type af ungdomsuddannelse og geografi.

Teoretisk afsæt

Teenageres brug af mobiltelefon i trafikken sættes ind i et modernitetssociologisk perspektiv (Beck, Giddens og Lash 1994, Giddens 1996). Fokus er på de betydninger ændrede tid- og rumstrukturer (Rosa 2003, Elias 1995, Simmel 1903) har for de rammefortolkninger (Goffmann 1974) teenagere bringer i spil i deres situationelle begrundelser for mobilbrug i trafikken. Mobile teknologier spiller en hel central rolle i forhold til reorganiseringen af tid og rum; de er betinget af den og gør den mulig på en og samme tid og ændrer hele vores måde at være sammen med andre på (Green 2002:281). Dem, der er teenagere nu er blevet beskrevet som digitalt indfødte (Schultz Hansen 2015), som en generation, der selvfølgelig navigere mellem den digitale og fysiske verden. Men der er stadig tale om forholdsvis ny teknologi og normerne vedrørende brug af teknologierne er stadig under konstruktion. Ikke mindst fordi, at der kan være normkonflikter, når man anvender telefonen er man tilstede i et virtuelt rum og et fysisk rum på samme tid (Palen et al 2000:201). Ideerne om, hvad der er sømmelig brug af mobiltelefon kan variere meget, og afhænger af ens rolle i en social sammenhæng og personlige erfaringer med brug (Palen et al 2000: 209). Der er ikke nødvendigvis enighed om, hvor og hvornår det er legitimt at anvende mobiltelefonen.

Resultater

Dataindsamling er i proces. Analyser foreligger maj-juni 2019.

Referencer

- Andersen, Thilde Liv** (2017): "Hver femte cyklist sms'er, mens de cykler." I: *Berlingske*, d. 7. marts 2019
- Brannen, J.** (1992): "Combining qualitative and quantitative approaches: an overview." I: Brannen, J (1992): *Mixing Methods: Qualitative and quantitative research* (pp 3-38). Avebury.
- Gilje, N. og H. Grimen** (1993): *Samfunnsvitenskapenes forutsetninger. Innføring i samfunnsvitenskapenes vitenskapsfilosofi*. Oslo: Universitetsforlaget
- Goffmann, Erwing** (1974): *Frameanalysis. An Essay on the Organization of experience*. Boston: North Eastern University Press.
- Green, Nicola** (2002): "On the Move: Technology, Mobility, and The Mediation of Social Time and Space." I: *The Information Society*, 18:281-292, 2002.
- Joas, Hans** (1996): *The Creativity of Action*. Chicago: The Chicago University Press.
- Jungnickel, Katrina og Rachel Aldred** (2014): Cycling's Sensory Strategies: How Cyclists Mediate their exposure to the Urban Environment. I: *Mobilities* vol. 9, 2014.
- Jørgensen, Jakob Stig og Line Prasz** (2012): "Flere og flere cyklister hører musik på cykelstien". I: *Politiken*, 30. oktober 2012.
- Massey, D.**(1993): "Power-Geometry and a Progressive Sense of Place." I: J. Bird, B. Curtis, T. Putnam, G. Robertson, og L. Tickner (red.): *Mapping the Futures, local cultures, global change*. (pp. 59-69). London: Routledge.
- Mortensen, Amanda, Louise Petring og Cille Hviid** (2018): "Danskerne er afhængige af mobilen - også når de cykler". I: *B.T.*, 13. oktober 2018.
- Palen, L., M. Salzman og E. Young** (2000): "Going Wireless: Behaviour and practice of new mobile phone users." *AC; Conf Computer Supportet Cooperative work CSCW, 2000* (Philadelphia PA), (pp. 201-210). New York: ACM Press.
- Rådet for Sikker Trafik** (2017): *Cyklistundersøgelse 2017*. København: Rådet for Sikker Trafik.
- Rådet for Sikker Trafik** (2019): <https://www.sikkertrafik.dk/presse/statistik/ulykker-fordelt-paa-alder/skoleboern-6-17-aar>
- Schultz Hansen, Søren** (2015): *Digitale indfødte på job*. København: Gyldendals Forlag.
- Terzano, Kathryn** (2013): "Bicycling Safety and Distracted Behaviour in The Hague, The Netherlands." I: *Accident Analysis and Prevention* 57 (2013).
- Vejdirektoratet** (2018): *Dødsulykker 2017. Årsrapport*. København K: Vejdirektoratet. ISBN nr. 978-87-93674-21-9.
- Beck, Ulrik, Anthony Giddens og Scott Lash** (1994): *Reflexive modernization: Politics, Tradition and aesthetics in the modern social order*. Stanford: Stanford University Press.
- Giddens, Anthony** (1996): *Modernitet og selvidentitet*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Rosa, Hartmuth** (2003): *Social Acceleration: Ethical and Political Consequences of a Desynchronized High-Speed Society*. Constellations 2003: Blackwell Synergy.
- Elias, Norbert** (1995): "Technization and Civilization." I: *Theory, Culture and Society*, 1995;12;7.
- Simmel, Georg** (1903): "The Metropolis and Mental Life." I: D. Frisby og M. Featherstone(red.) (2007): *Simmel on Culture*. London: Sage Publications.